

Stanje i potencijal sportskog turizma u Hrvatskoj

Šarušić, Josip

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:133444>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-ShareAlike 3.0 Unported/Imenovanje-Nekomercijalno-Dijeli pod istim uvjetima 3.0](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

EKONOMSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVRŠNI RAD
STANJE I POTENCIJAL SPORTSKOG TURIZMA U HRVATSKOJ

Ime i prezime:

Josip Šarušić

Zagreb, 2023.

ZAVRŠNI RAD

Sveučilišni preddiplomski studij poslovne ekonomije

Ime i prezime:

Josip Šarušić

Mentor završnog rada:

Josip Mikulić

Zagreb, 2023.

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad izradio samostalno, koristeći se vlastitim znanjem i literaturom. U radu mi je pomogao savjetima i uputama mentor Josip Mikulić te mu iskreno zahvaljujem.

SADRŽAJ

SAŽETAK	
ABSTRACT	
1. UVOD.....	1
1.1. Predmet i cilj rada	2
1.2. Struktura rada.....	2
2. PREGLED SPORTSKOG TURIZMA.....	4
2.1. Definicija sportskog turizma.....	4
2.2. Razvoj sportskog turizma u svijetu	5
2.3. Utjecaj sportskog turizma na gospodarstvo i društvo	7
2.4. Povijest sportskog turizma.....	8
3. SPORTSKI TURIZAM U HRVATSKOJ	13
3.1. Ključne sportske aktivnosti i destinacije	15
3.2. Sportske manifestacije i natjecanja	16
3.3. Sportska infrastruktura i objekti.....	17
3.4. Sportski klubovi i organizacije	18
4. POTENCIJAL SPORTSKOG TURIZMA U HRVATSKOJ	21
4.1. Izazovi i prepreke u razvoju sportskog turizma.....	22
4.2. Utjecaj sportskog turizma na lokalnu zajednicu i gospodarstvo.....	23
4.3. Marketinške strategije i kampanje	25
4.4. Suradnja između turizma i sportskih organizacija	26
4.5. Uloga sportskog turizma u strateškim razvojnim dokumentima	28
4.6. Razvoj sportskih događaja kao turističkih atrakcija.....	29
5. ZAKLJUČAK	32
LITERATURA.....	33

SAŽETAK

Strastvena sportska kultura i predanost održivosti zemlje čine je privlačnim odredištem za ljubitelje sporta. Razgovara se o ključnim sportskim aktivnostima, značajnim događanjima i ulozi sportskih klubova u oblikovanju identiteta Hrvatske kao središta sportskog turizma. Potencijal nacije leži u raznim sportovima, uključujući pustolovne sportove, nautički turizam i wellness aktivnosti, namijenjene raznolikoj publici. Priznaju se izazovi kao što su sezonalnost, održavanje infrastrukture i konkurencija iz drugih destinacija. Suradnja između turističkih i sportskih organizacija ključna je u prevladavanju ovih prepreka. Ovo partnerstvo unapređuje promociju događaja, održive prakse i cjelokupno turističko iskustvo. Hrvatski sektor sportskog turizma spreman je za rast zahvaljujući jedinstvenom spoju sportske ponude i prirodnih ljepota. Strateškim marketingom, održivom praksom i suradnjom Hrvatska se može etablirati kao vodeća globalna destinacija sportskog turizma. Isprepletenost sporta, turizma i kulture u Hrvatskoj stvara zamamnu priču koja poziva putnike da iskuse njen vibrantan sportski duh dok istražuju zadivljujuće krajolike i bogatu baštinu.

ABSTRACT

The country's passionate sports culture and commitment to sustainability make it an attractive destination for sports fans. Key sports activities, important events and the role of sports clubs in shaping Croatia's identity as a center of sports tourism are discussed. The nation's potential lies in various sports, including adventure sports, nautical tourism and wellness activities, aimed at a diverse audience. Challenges such as seasonality, infrastructure maintenance and competition from other destinations are acknowledged. Cooperation between tourism and sports organizations is essential in overcoming these obstacles. This partnership enhances event promotion, sustainable practices and the overall tourism experience. The Croatian sports tourism sector is ready for growth thanks to the unique combination of sports offers and natural beauty. Through strategic marketing, sustainable practices and cooperation, Croatia can establish itself as a leading global sports tourism destination. The intertwining of sports, tourism and culture in Croatia creates an enticing story that invites travelers to experience its vibrant sporting spirit while exploring stunning landscapes and rich heritage.

1. UVOD

U dinamičnom krajoliku suvremenog turizma, gdje doživljaji sve više imaju prednost pred tradicionalnom razonodom, konvergencija sporta i putovanja dovela je do živahne domene sportskog turizma. Ovaj nišni segment ne samo da udovoljava žarkim strastima sportskih entuzijasta, već se i besprijekorno usklađuje s evoluirajućim preferencijama modernih putnika koji traže sveobuhvatne i autentične susrete. U tom kontekstu, Hrvatska, poznata po svojim slikovitim krajolicima, povijesnom bogatstvu i mediteranskoj privlačnosti, nalazi se na pragu intrigantne prilike. Ovaj rad kreće u istraživanje višestranog područja sportskog turizma u Hrvatskoj, zalazeći u njegov trenutni status, nijansirane dimenzije i neistražen potencijal. Hrvatska zemljopisna tapiserija, prepuna jadranske obale koja oduzima dah, očaravajućih otoka i zelenih zaleđa, čini prirodno platno za niz sportskih i rekreacijskih aktivnosti.

Simbioza između fizičkih atributa zemlje i privlačnosti sporta stvara uvjerljivu ponudu za domaće i međunarodne putnike. Spoj sporta s bogatom hrvatskom povijesnom i kulturnom pričom dodatno povećava turističko iskustvo, naglašavajući integraciju baštine sa suvremenom razonodom. U tandemu s globalnim usponom sportskog turizma, putanja Hrvatske u ovoj areni ima poseban značaj. Međutim, iako je nacija napravila hvalevrijedne korake u prihvaćanju ove fuzije, izazovi i neiskorišteni potencijal ostaju. Čimbenik sezonalnosti, koji često karakterizira obrasce turizma, zahtijeva inovativne strategije za održavanje posjeta tijekom cijele godine. Štoviše, razvoj i održavanje moderne sportske infrastrukture, njegovanje manje poznatih sportskih događaja i poticanje suradnje među različitim dionicima pojavljuju se kao bitna razmatranja na putu prema potpunom iskorištavanju mogućnosti hrvatskog sportskog turizma.

U širem globalnom kontekstu, sportski turizam je doživio nevjerojatan porast kao transformativna sila unutar turističke industrije. Sportski događaji međunarodnog značaja postali su magneti za putnike, katalizirajući gospodarski rast, međukulturalne interakcije i infrastrukturni napredak. Globalni odjek ovog trenda naglašava pogodan položaj Hrvatske kao platna na kojem se spajaju sport i putovanja kako bi se stvorila jedinstvena iskustva. Ova studija kreće u ekspediciju seciranja krajolika hrvatskog sportskog turizma, razotkrivajući njegovu trenutnu dinamiku, izazove i potencijalne puteve rasta. Upuštajući se u sveobuhvatno ispitivanje, ovaj rad nastoji pridonijeti diskursu koji okružuje evoluciju sportskog turizma, kako u Hrvatskoj, tako i na globalnoj razini. Spajanjem detaljne analize i projekcija usmjerenih prema budućnosti, ovo istraživanje nastoji ne samo proslaviti trenutna postignuća Hrvatske, već i zacrtati putokaz prema uspješnoj i održivoj budućnosti u području sportskog turizma.

1.1. Predmet i cilj rada

Ovaj rad bavi se sveobuhvatnom analizom zamršene međuigre između sporta i turizma, fokusirajući se na specifičan kontekst Hrvatske. Predmet se odnosi na trenutno stanje i neiskorištene potencijale sportskog turizma u zemlji. Kroz dubinsko istraživanje postojećeg krajolika, cilj je otkriti jedinstvene čimbenike koji pridonose poziciji Hrvatske kao destinacije sportskog turizma te identificirati puteve daljnjeg razvoja. Primarni cilj ovog rada je dati holistički pregled prevladavajuće dinamike sportskog turizma u Hrvatskoj. Istražujući simbiotski odnos sporta i turizma, ova studija ima za cilj osvijetliti čimbenike koji su Hrvatsku izbili na svjetsku scenu sportskog turizma. Štoviše, rad nastoji rasvijetliti izazove koji ometaju realizaciju punog potencijala sektora, uključujući sezonalnost i infrastrukturna ograničenja. U tandemu s razumijevanjem sadašnjeg scenarija, ovaj rad nastoji ponuditi informirane uvide u buduću putanju sportskog turizma u Hrvatskoj. Prepoznavanjem neiskorištenih prilika i preporukom strategija za održivi rast, cilj je usmjeriti dionike u oblikovanju politika i inicijativa koje mogu podići profil Hrvatske kao odredišta sportskog turizma.

1.2. Struktura rada

Rad je koncipiran u pet cjelina, odnosno poglavlja.

Prvo, uvodno poglavlje objedinjuje predmet i cilj rada. Osim toga, navedene su metode prikupljanja, izvori podataka te struktura rada.

Drugo poglavlje je teorijski dio rada, obuhvaća definiciju sportskog turizma, razvoj sportskog turizma u svijetu, utjecaj sportskog turizma na gospodarstvo i društvo. Također objašnjava i povijest sportskog turizma u svijetu.

Treći dio rada bavi se sportskim turizmom u Hrvatskoj, govori koje su to ključne sportske aktivnosti i destinacije. Nabraja sportske manifestacije i natjecanja, pobliže objašnjava sportsku infrastrukturu i objekte. Također govori i o sportskim klubovima i organizacijama.

Četvrti dio rada govori o potencijalu sportskog turizma u Hrvatskoj, pobliže objašnjava koji su to izazovi i prepreke u razvoju sportskog turizma u Hrvatskoj. Također govori o utjecaju sportskog turizma na lokalnu zajednicu i gospodarstvo, ali i koje su to marketinške strategije i kampanje. U ovom dijelu se također pobliže objašnjava suradnja između turizma i sportskih organizacija te objašnjava razvoj sportskih događaja kao turističkih atrakcija.

Posljednji dio rada je zaključak u kojem je izneseno sve što je prethodno napisano u radu odnosno najznačajnije aspekte iz teorijskog dijela rada. Rad sadrži i ostale obvezne dijelove kao što su popis literature, sažetak na hrvatskom i na engleskom jeziku.

2. PREGLED SPORTSKOG TURIZMA

2.1. Definicija sportskog turizma

Sportski turizam je specijalizirani segment unutar industrije putovanja i turizma, koji uključuje pojedince ili grupe koji putuju na različita odredišta s primarnom svrhom sudjelovanja, promatranja ili podržavanja aktivnosti povezanih sa sportom (Gozalova i sur., 1992.). Obuhvaća širok raspon sportskih i rekreacijskih aktivnosti, kao što je posjećivanje velikih sportskih događaja, natjecanja, turnira i prvenstava, kao i sudjelovanje u raznim iskustvima vezanim uz sport poput sportskih trening kampova, izleta na temu sporta i posjeta sportskim muzejima i stadionima. U svojoj srži, sportski turizam se vrti oko konvergencije dviju temeljnih komponenti: sporta i turizma (Trstenjak i Gergić, 2012.). S jedne strane, namijenjen je sportskim entuzijastima, sportašima i timovima koji traže prilike za sudjelovanje u sportskim događajima i aktivnostima izvan svojih lokalnih ili nacionalnih granica. To može uključivati amaterske sportaše koji sudjeluju na regionalnim turnirima, profesionalne timove koji se natječu u međunarodnim ligama i sportske entuzijaste koji putuju gledati svoje omiljene sportaše na djelu. S druge strane, sportski turizam također služi kao značajan pokretač turističke industrije u odredištima domaćinima (Trstenjak i Gergić, 2012.).

Sportski događaji i objekti djeluju kao glavne atrakcije, privlače turiste i stvaraju značajne ekonomske koristi za lokalne zajednice. Osim izravnog gospodarskog učinka, sportski turizam također može poboljšati imidž destinacije, povećati njezinu globalnu vidljivost i promicati osjećaj ponosa i identiteta zajednice (Hudson, 2003.). Raznolika priroda sportskog turizma znači da se u njemu može uživati tijekom cijele godine, bez obzira na godišnje doba, nudeći široku lepezu mogućnosti za putnike s različitim interesima i sklonostima. Od adrenalinskih aktivnosti poput skijanja, surfanja i ekstremnih sportova do ležernijih aktivnosti poput golfa, tenisa i joge, sportski turizam je namijenjen širokom spektru pojedinaca, uključujući obitelji, grupe prijatelja i solo putnike. Posljednjih je godina sportski turizam doživio značajan rast i pozornost, kako od strane putnika koji traže jedinstvena iskustva, tako i od strane odredišnih vlasti koje su prepoznale njegov potencijal kao unosnog tržišnog segmenta (Čep i Krajinović, 2021.). To je dovelo do povećanih ulaganja u sportsku infrastrukturu, promociju sportskih događaja i suradnju između sportskih organizacija i turističkih zajednica u cilju stvaranja uvjerljivih sportskih turističkih proizvoda i paketa (Marinović, 2020.). Razumijevanje biti sportskog turizma i njegove višestruke dinamike ključno je za planere destinacija, kreatore politika i dionike u turističkoj industriji. Iskorištavanjem golemih mogućnosti koje nudi

sportski turizam, destinacije mogu povećati svoje prihode od turizma, poboljšati lokalnu infrastrukturu i stvoriti nezaboravna iskustva za putnike, što u konačnici pridonosi održivom gospodarskom razvoju (Hudson, 2003.).

2.2. Razvoj sportskog turizma u svijetu

Sportski turizam doživio je značajan rast i evoluciju diljem svijeta, postavši istaknut i dinamičan segment unutar globalne industrije putovanja (Petrović i sur., 2017.). Tijekom godina, različiti čimbenici pridonijeli su njegovom razvoju, pretvarajući sportske aktivnosti u glavne atrakcije za putnike. U nastavku su navedeni ključni aspekti koji su oblikovali evoluciju sportskog turizma na globalnoj razini:

1. Proliferacija velikih sportskih događaja: domaćinstvo velikih međunarodnih sportskih događaja, kao što su Olimpijske igre, FIFA Svjetsko prvenstvo, UEFA Liga prvaka i Grand Slam teniski turniri, odigralo je ključnu ulogu u širenju sportskog turizma (Geić, 2011.). Ovi mega-događaji privlače milijune sportskih entuzijasta i gledatelja iz različitih zemalja, stvarajući značajne prihode od turizma za zemlje i gradove domaćine. Štoviše, takvi događaji ostavljaju trajno nasljeđe unapređujući infrastrukturu i globalnu reputaciju destinacije (Marinović, 2020.).

Slika 1. Prve međunarodne Olimpijske igre modernog doba

Izvor: Studentski.hr , dostupno na: https://studentski.hr/vijesti/na-danasnji-dan/prve-moderne-olimpijske-igre#google_vignette

2. Tehnološki napredak i medijska pokrivenost: napredak u komunikacijskoj tehnologiji, posebice raširena uporaba interneta i društvenih medija, revolucionarizirao je sportski turizam (Getz, 2007.). Obožavatelji sada mogu pratiti svoje omiljene sportske događaje i sportaše u stvarnom vremenu, što dovodi do povećanog interesa i angažmana. Pristupačnost sportskih sadržaja diljem svijeta pojačala je želju obožavatelja da osobno dožive sportske događaje, pridonoseći porastu putovanja vezanih uz sport (Petrović i sur., 2017.).

3. Pojava sportskih turističkih agencija: Rast sportskog turizma doveo je do osnivanja specijaliziranih sportskih putničkih agencija i turoperatora. Ove agencije nude prilagođene sportske pakete, uključujući ulaznice za događaje, smještaj, prijevoz i druga iskustva povezana sa sportom. Njihova stručnost u organiziranju besprijekornih sportskih putovanja učinila je posjećivanje sportskih događaja pristupačnijim i privlačnijim široj publici (Čep i Krajinović, 2021.).

4. Uspon sportskih turističkih destinacija: Mnoga su odredišta prepoznala potencijal sportskog turizma kao snažnog gospodarskog pokretača. Kao rezultat toga, uložili su velika sredstva u razvoj najsuvremenijih sportskih objekata, stvaranje atrakcija na temu sporta i promicanje svojih destinacija kao žarišta sportskog turizma. Takvi napori pozicionirali su razne gradove i regije kao odredišta za sportske entuzijaste, jačajući njihovu turističku industriju (Petrović i sur., 2017.).

5. Zdravstveni i wellness turizam: Uz sve veći globalni fokus na zdravlje i wellness, sportski turizam pronašao je sinergije s ovim rastućim segmentom. Putnici koji brinu o zdravlju traže aktivan odmor koji nudi mogućnosti za tjelesne aktivnosti, sudjelovanje u sportu i wellness iskustva. Taj je trend iznjedrilo sportska odmarališta, wellness odmarališta i putna iskustva usmjerena na fitness koja služe putnicima koji brinu o svom zdravlju (Marinović, 2020.).

6. Pustolovni sportovi i ekstremni turizam: Pustolovni sportovi i ekstremni turizam stekli su popularnost među onima koji traže adrenalin i avanturističkim entuzijastima. Destinacije s prirodnim bogatstvima, kao što su planine, rijeke i obale, iskoristile su ovaj trend nudeći aktivnosti poput skijanja, surfanja, bungee jumpinga i paraglidinga, privlačeći turiste iz cijelog svijeta željne avanture (Petrović i sur., 2017.).

7. Kulturne i sportske razmjene: Sport je dugo bio sredstvo kulturne razmjene među nacijama. Međunarodni sportski događaji i natjecanja pružaju put za okupljanje ljudi iz različitih sredina, potičući međusobno razumijevanje i suradnju. Ovaj aspekt sportskog turizma potiče kulturnu

razmjenu i gradi mostove među nacijama, nadilazeći jezične i kulturne barijere (Trstenjak i Gergić, 2012.).

Kontinuirani rast i diverzifikacija sportskog turizma ukazuje na njegovu trajnu privlačnost i potencijal kao ključnog pokretača globalnog turizma. Kako se nastavlja razvijati, sportski turizam će vjerojatno ostati sastavni dio turističke industrije, nudeći jedinstvena i nezaboravna iskustva za sportske entuzijaste i putnike širom svijeta. Osim toga, njegov pozitivan utjecaj na lokalna gospodarstva i kulturnu razmjenu nastavit će ga činiti ključnim aspektom globalnog turističkog krajolika (Mihaljević Jurković, 2018.).

2.3. Utjecaj sportskog turizma na gospodarstvo i društvo

Sportski turizam ima dubok utjecaj na gospodarstvo i društvo odredišta domaćina. Međudjelovanje sporta i turizma stvara niz pozitivnih učinaka, pridonoseći gospodarskom rastu, mogućnostima zapošljavanja, društvenoj koheziji i kulturnoj razmjeni. Sportski turizam značajno doprinosi gospodarstvu odredišta domaćina (Petrović i sur., 2017.). Veliki sportski događaji i aktivnosti povezane sa sportom privlače veliki priljev turista, što rezultira povećanom potrošnjom na smještaj, prijevoz, restorane, maloprodaju i zabavu. Prihod ostvaren od sportskog turizma ne koristi samo turističkom sektoru, već ima i višestruki učinak na razne povezane industrije, što dovodi do općeg gospodarskog poticaja (Trstenjak i Gergić, 2012.). Rast sportskog turizma zahtijeva raznoliku radnu snagu, od ugostiteljstva i upravljanja događajima do prijevoza i lokalnih poduzeća. Kao rezultat toga, sportski događaji i turističke inicijative povezane sa sportom stvaraju prilike za zapošljavanje u različitim sektorima (Gibson, 1998.). Zapošljavanje koje stvara sportski turizam doprinosi smanjenju stope nezaposlenosti i poboljšanju životnih uvjeta lokalnih zajednica (Trstenjak i Gergić, 2012.).

Održavanje sportskih događaja često zahtijeva značajna ulaganja u razvoj infrastrukture, kao što je izgradnja ili nadogradnja stadiona, sportskih objekata, prometnih mreža i ugostiteljskih objekata (Gibson, 1998.). Ova infrastrukturna poboljšanja ne samo da poboljšavaju cjelokupno turističko iskustvo, već ostavljaju i trajno naslijeđe za stanovnike i buduće događaje, dodatno pridonoseći razvoju regije (Tonković Pražić i sur., 2021.). Sportski turizam pruža priliku za prikazivanje jedinstvenih kulturnih i baštinskih aspekata odredišta domaćina. Posjetitelji su izloženi lokalnim tradicijama, kuhinjama i običajima, promičući kulturnu razmjenu i međusobno razumijevanje. Ovo kulturno uvažavanje može dovesti do povećanog poštovanja

lokalnih običaja i praksi, potičući osjećaj ponosa i identiteta među lokalnim stanovništvom. Sportski događaji često okupljaju ljude, potičući osjećaj ponosa zajednice i solidarnosti (Trstenjak i Gergić, 2012.).

Lokalno stanovništvo aktivno sudjeluje u podršci i volontiranju tijekom događaja, stvarajući zajedničko iskustvo koje nadilazi društvene i kulturne granice. Ovaj povećani osjećaj angažmana u zajednici jača društvene veze i promiče skladno okruženje (Sobry i sur., 2016.). Održavanje prestižnih sportskih događaja podiže međunarodni profil odredišta domaćina. Pozitivna medijska pokrivenost i izloženost tijekom sportskih događaja može poboljšati imidž i brendiranje destinacije, privlačeći širi krug turista osim sportskih entuzijasta. Povoljna reputacija destinacije sportskog turizma ima dugoročne koristi za cjelokupnu turističku industriju (Sobry i sur., 2016.). Sportski događaji na kojima sudjeluju elitni sportaši mogu nadahnuti i motivirati pojedince, posebno mlade, da se bave sportom i fizičkim aktivnostima. Ambiciozni sportaši mogu promatrati događaje kao priliku da iz prve ruke svjedoče izvedbama svjetske klase i crpe inspiraciju od svojih sportskih idola. Ovaj utjecaj na mlade može dovesti do povećanog sudjelovanja u sportu i poboljšanih rezultata javnog zdravlja (Sobry i sur., 2016.).

Dobro planirana strategija sportskog turizma može dati prioritet održivosti i ostaviti trajno naslijeđe zajednicama domaćinima. Integriranjem ekološki prihvatljivih praksi, promicanjem lokalnih poduzeća i ulaganjem u razvoj zajednice, sportski turizam može pridonijeti održivom rastu koji koristi i sadašnjim i budućim generacijama (Andrijašević, 2006.). Zaključno, utjecaj sportskog turizma nadilazi područje zabave i natjecanja, s dalekosežnim učincima na ekonomske, društvene i kulturne aspekte odredišta domaćina (Tonković Pražić i sur., 2021.). Kada se njime učinkovito upravlja, sportski turizam može biti katalizator pozitivnih promjena, stvarajući prilike za ekonomski prosperitet, kulturnu razmjenu i društvenu koheziju. Prepoznavanjem i iskorištavanjem potencijala sportskog turizma, destinacije mogu otključati brojne prednosti i izgraditi jače, živahnije društvo.

2.4. Povijest sportskog turizma

Iako veza između sporta i turizma ima dugu povijest i može se pratiti unatrag do davnih vremena, značajno je porasla od druge polovice dvadesetog stoljeća nadalje (Weed i Bull, 2009.). Weed i Bull (2009.) ustvrdili su da se pojava i dramatičan rast suvremenog sportskog turizma mogu pripisati dvama različitim skupovima ključnih čimbenika. Prvi uključuje

nastavak razvoja koji je već započeo u prethodnom stoljeću, poput povećanja slobodnog vremena, rastućeg bogatstva i poboljšanja prometnih tehnologija. Drugi obuhvaća aspekte i fenomene koji su se pojavili u novije vrijeme, kao što su promjene vrijednosti i stavova u društvu uz rastuću komercijalizaciju i globalizaciju (Weed i Bull, 2009.). I smanjenje radnog vremena i povećanje vremena za odmor znatno su pridonijeli rastu sportskog turizma na Zapadu (Higham i Hinch, 2009.). Dok su ti razvoji oblikovali društvo u cjelini od devetnaestog stoljeća nadalje, doveli su do dramatičnog povećanja mogućnosti za bavljenje slobodnim aktivnostima nakon Drugog svjetskog rata. Ljudi su imali više vremena za putovanje kako bi gledali sport izvan kuće, aktivno se bavili fizičkim aktivnostima tijekom odmora i sudjelovali u natjecanjima globalizaciju (Weed i Bull, 2009.). To je išlo ruku pod ruku s rastućim bogatstvom.

Od 1950-ih naovamo, mnogi ljudi na Zapadu ne samo da su imali više vremena, nego su imali i više raspoloživog prihoda da se uključe u mogućnosti sportskog turizma (Page, Connell, 2009.). Ti su čimbenici pojačani daljnjim promjenama u društvu (Weed i Bull, 2009.). Već od devetnaestog stoljeća nadalje, rastuća urbanizacija i industrijalizacija promijenile su obrasce zapošljavanja, pri čemu je posao bio prostorno odvojen od doma (Holden, 2006.). Sam rad postao je mnogo više formaliziran i racionaliziran. Sve veće otuđenje koje je time nastalo potaknulo je ljude da traže ispunjenje i samoaktualizaciju u slobodnim aktivnostima (Holden, 2006). U tom kontekstu sportske i turističke aktivnosti imale su veliku ulogu u ispunjavanju ovih potreba. Postali su ključni aspekti u životima mnogih ljudi kao zasebne aktivnosti i kombinirani kao sportski turizam (Weed i Bull, 2009.). Ova su kretanja utjecala i bila pod utjecajem sve veće demokratizacije. Dok su sport i turizam izvorno bili isključiva stvar više klase, širi dijelovi društva postupno su mogli pristupiti tim aktivnostima (Weed i Bull, 2009.), uglavnom zbog ublažavanja ograničenja vremena i prihoda.

Noviji aspekt u ovom kontekstu je da su „do kraja dvadesetog stoljeća, ne samo bila dostupna sredstva koja su omogućila većini ljudi da sudjeluju, nego su bila dostupna i očekivanja“ (Weed i Bull, 2009.). Weed i Bull (2009.) su predložili da su ti razvoji došli do izražaja pod krinkom dviju vrsta sportskog turizma. Prvi, aktivnosti na otvorenom, izraz je sve veće važnosti zdravlja i kondicije, dok drugi, sportski događaji, ilustrira sve veću potrebu za posebnim iskustvima i spektaklima (Weed i Bull, 2009.). Obzirom na sve veći značaj sportskog turizma u životima mnogih ljudi, nije iznenađujuće da je postao sve privlačniji za pružatelje usluga kako bi reagirali na ove trendove i proaktivno ih oblikovali (Standeven i De Knop, 1999.). Dok su poboljšanja prometnih tehnologija postavila temelje ovog procesa, „razvoj jeftinog zračnog putovanja u

1960-ima povezanim s charter letovima i paket aranžmanima ... omogućio je procvat mnogih oblika sportskog turizma“ (Weed i Bull, 2009.).

Turizam sportskih događaja primjer je koji ilustrira kako su se različiti segmenti dodatno diverzificirali, obuhvaćajući ne samo aktivne sudionike i gledatelje, već i trenere, dužnosnike i volontere (Weed i Bull, 2009.). Mega-događaji, poput Olimpijskih igara ili Svjetskog nogometnog prvenstva, privukli su sve veći broj posjetitelja iz cijelog svijeta. Također, događaji malih razmjera na lokalnoj razini (Higham i Hinch, 2009.), kao što su Masters Games u Australiji (Gillett i Kelly, 2006.), postali su sve popularniji. Osobito od 1990-ih, razvoj i rastuća profesionalnost neelitnih događaja masovnog sudjelovanja, kao što su maratoni, privukli su ne samo tisuće sudionika da putuju u određite domaćina, već i njihove obitelji i prijatelje (Higham i Hinch, 2009.). Obzirom na sve veći broj ljudi koje privlače sportski događaji i očekivane ekonomske koristi, destinacije su se upustile u žestoku konkurenciju za nadmetanje za događaje (Weed i Bull, 2009.). Ekonomske koristi od održavanja događaja dolaze do izražaja u obliku povećanih prihoda, poboljšane infrastrukture i stvaranja mogućnosti zapošljavanja (Kasimati, 2008.). Organiziranje događaja djelovalo je kao katalizator za razvoj infrastrukture i sportskih objekata koje lokalno stanovništvo može koristiti u razdoblju nakon (Higham i Hinch, 2009.)

Slika 2. Prvi maraton u New Yorku

Izvor: New York Times, dostupno na: <https://www.nytimes.com/2020/09/13/sports/new-york-city-marathon.html>

Weed i Bull (2009.) tvrde da su čak i „neuspjele kandidature za Olimpijske igre privukle veliku količinu ulaganja javnog i privatnog sektora kako bi se osigurali neki objekti i infrastruktura“. Destinacije su također prepoznale vrijednost gradskog marketinga i stvaranja imidža kroz medijsku izloženost vezanu uz događaje (Sofield, 2003.). Na prvi pogled, sve veća televizijska pokrivenost sportskih događaja čini se kontraproduktivnom u smislu sportskog turizma jer bi mogla potaknuti ljude da ostanu kod kuće i gledaju sport (Weed i Bull, 2009.). Međutim, pridonio je rastu sportskog turizma jer je oglašavao i promovirao niz tjelesnih aktivnosti i potaknuo ljude da dožive slične događaje na mjestu u blizini događaja (Weed i Bull, 2009.). Održavanje događanja pružilo je dragocjene poticaje za razvoj sportskog turizma, ali i druge vrste sportskog turizma, poput odmora sa sportskim sadržajem, sve više nude turističkim destinacijama raznolike mogućnosti za privlačenje novih i ponovnih posjetitelja, stjecanje konkurentne prednosti i širenje ciljne skupine. profila (Weed i Bull, 2009.).

U urbanim i ruralnim područjima, posebno na Zapadu, planeri i vladini dužnosnici sve više prepoznaju sportski turizam kao koristan način za razvoj, diverzifikaciju i regeneraciju (Higham i Hinch, 2009.) U urbanim sredinama, sportski turizam zauzima istaknuto mjesto u shemama revitalizacije, isto se odnosi i na ruralna i obalna područja gdje, na temelju prirodnih resursa, inicijative sportskog turizma sve više igraju ključnu ulogu u regionalnim razvojnim strategijama (Weed i Bull, 2009.). Unatoč brojnim prednostima i koristima, ne može se poreći da je pojava i razvoj suvremenog sportskog turizma sa sobom nosio i niz kontroverznih aspekata. Pozitivne gospodarske učinke, kao što su stvaranje prihoda, poboljšana infrastruktura i prilike za zapošljavanje, potrebno je uravnotežiti s mogućim negativnim učincima, kao što su inflacija, gubitak prihoda i pretjerano oslanjanje na turizam kao primarni sektor gospodarstva (Fredline, 2005.). Usporedno zapažanje vrijedi i za socio-kulturne aspekte razvoja sportskog turizma.

Turistički planeri sve više prepoznaju da analize isplativosti moraju uzeti u obzir ne samo poboljšane životne uvjete za zajednice domaćine i zaštitu regionalne baštine, već i mogući raspad kulturnih zajednica, prenapučenost i napetosti između domaćina i turista (Fredline, 2005.). Sve ovo treba uspoređivati s utjecajima na okoliš kao što su buka i onečišćenje zraka, bacanje smeća i erozija zbog prenapučenosti, onečišćenje vode i poremećaj načina života životinja (Fredline, 2005.). Općenito, postoji sve veći konsenzus da sportski turizam može iskoristiti svoj razvojni potencijal, posebno ako inicijative i prilike razmatraju pomirenje gospodarskih, socio-kulturnih i okolišnih utjecaja, dovodeći u sklad i kratkoročne i dugoročne koristi (Fredline, 2005.). Sportski turizam počeo je igrati važnu ulogu u životima mnogih ljudi

u zapadnom svijetu. Sportski turizam razvio se u značajan društveno-ekonomski i kulturni fenomen. Pruža bogate mogućnosti natjecateljskim akademskim perspektivama da se uključe u šire društvene rasprave.

Prethodni primjeri karakteriziraju sportski turizam kao raznoliku pojavu posebice u odnosu na sportska događanja. Higham i Hinch (2009.) sugeriraju da se fokus istraživanja u ovom području pomaknuo s analize ekonomskog utjecaja mega-događaja „na finije i kritičnije analize“ sportskih događaja. U tom smislu, oni su tvrdili da je potrebno više istraživanja sportskog turizma, posebno u kontekstu neelitnih, nenatjecateljskih događaja u gradovima drugog reda. Slično tome, Kaplanidou i Vogt (2010.), kao i Wicker i sur. (2012.) kritiziraju nedostatak i nedostatke znanja o malim i srednjim događajima, posebno onima koji privlače masovno sudjelovanje.

3. SPORTSKI TURIZAM U HRVATSKOJ

Hrvatska se pojavila kao obećavajuća destinacija za sportski turizam, koja se može pohvaliti raznolikim nizom aktivnosti povezanih sa sportom, zadivljujućim prirodnim krajolicima i bogatom sportskom baštinom. Strateški položaj zemlje uz jadransku obalu, zajedno s povoljnom klimom i obiljem sportskih sadržaja, pozicionirali su je kao privlačan izbor za sportske entuzijaste, momčadi i gledatelje (Andrijašević i Širić, 2016.). Geografska raznolikost Hrvatske nudi širok raspon sportskih mogućnosti tijekom cijele godine. Zadivljujuća obala pruža savršeno okruženje za vodene sportove kao što su jedrenje, jedrenje na dasci i ronjenje, dok su planinska područja idealna za planinarenje, skijanje i planinarenje. Dodatno, Hrvatska je uložila u moderne sportske objekte, uključujući stadione, sportske dvorane i trening centre, koji mogu ugostiti nacionalne i međunarodne sportske događaje (Bartoluci i sur., 2016.). Nogomet ima posebno mjesto u hrvatskoj kulturi, a nogometni klubovi i reprezentacija te zemlje postigli su značajne uspjehe na međunarodnoj sceni. Strast prema nogometu privlači navijače iz cijelog svijeta, doprinoseći sportskom turizmu u Hrvatskoj (Vrtiprah, 2001.).

Slika 3. Hrvatska osvaja drugo mjesto na SP-u u Rusiji

Izvor: Večernji list, dostupno na: <https://www.vecernji.hr/sport/fantasticna-promocija-hrvatskog-nogometna-u-europi-velikim-koncertom-za-iseljenike-1617381>

Nadalje, zemlja je domaćin raznih sportskih događaja, uključujući teniske turnire, natjecanja u vodenim sportovima i ekstremne sportove, privlačeći sportaše i gledatelje na svoja zadivljujuća mjesta (Andrijašević i Širić, 2016.). Zadivljujući prirodni krajolici Hrvatske pružaju igralište za entuzijaste avanturističkih i prirodnih sportova. Dalmatinska obala nudi izvrsne mogućnosti za kajak, paddleboarding i cliff diving, dok su planine i nacionalni parkovi pogodni za ljubitelje penjanja po stijenama, brdskog biciklizma i paraglidinga (Tekeli i Erdogru, 2013.). Tragače za avanturom privlači netaknuti okoliš Hrvatske i uzbuđenje istraživanja njezine netaknute divljine. Hrvatska je svjedok sve većeg trenda sportskih i wellness odmarališta koja spajaju sportske aktivnosti s opuštanjem i wellness iskustvima. Ova odmarališta nude specijalizirane programe za razne sportove, fitness treninge i wellness tretmane, privlačeći pojedince željne aktivnog odmora i holističkog blagostanja (Bartoluci i sur., 2016.).

Prostrana obala i kristalno čisto more pozicionirali su Hrvatsku kao vodeću destinaciju za nautički turizam (Bartoluci i Škorić, 2009.). Jedrenje i iznajmljivanje brodova iznimno su popularni, privlačeći ljubitelje sporta koji žele istražiti Jadransko more i njegove prekrasne otoke. Bogata kulturna baština Hrvatske isprepliće se sa sportskom tradicijom. Povijesna sportska mjesta, sportski muzeji i znamenitosti povezane s legendarnim sportašima od golemog su značaja za ljubitelje sporta i kulturne turiste. Hrvatska vlada i turističke vlasti aktivno surađuju sa sportskim organizacijama i dionicima na promicanju sportskog turizma u zemlji (Škorić, 2012.). Blisko surađuju sa sportskim savezima u organizaciji međunarodnih natjecanja, poput teniskih turnira i jedriličarskih regata, što dodatno podiže ugled Hrvatske kao odredišta sportskog turizma (Škorić, 2012.).

Prepoznajući važnost održivosti, Hrvatska stavlja naglasak na praksu odgovornog sportskog turizma. Ulažu se napor u očuvanje prirodnog okoliša, zaštitu morskih ekosustava i promicanje ekološki prihvatljivih sportskih aktivnosti kako bi se osigurala dugoročna održivost sportskog turizma u regiji (Škorić, 2012.). Zaključno, hrvatski sektor sportskog turizma kontinuirano se razvija, vođen prirodnim krajolicima koji oduzimaju dah, bogatom sportskom baštinom i predanošću pružanju iznimnih sportskih iskustava. Kako zemlja dalje razvija svoju sportsku infrastrukturu i širi svoju ponudu sportskog turizma, vjerojatno će privući još veću i raznolikiju publiku sportskih entuzijasta iz cijelog svijeta. Svojim jedinstvenim spojem sporta, kulture i prirode, Hrvatska je u dobroj poziciji da postane vodeća destinacija sportskog turizma u godinama koje dolaze (Bartoluci i sur., 2016.).

3.1. Ključne sportske aktivnosti i destinacije

Hrvatska nudi raznolik izbor sportskih aktivnosti i destinacija, što je čini primamljivim igralištem za sportske entuzijaste i turiste koji traže aktivna i privlačna iskustva (Vukonić, 2005.). Od vodenih sportova duž netaknute jadranske obale do pustolovnih aktivnosti u slikovitim nacionalnim parkovima, hrvatska sportska ponuda zadovoljava širok spektar interesa. Dalmatinska obala je raj za ljubitelje vodenih sportova, nudi mnoštvo mogućnosti za jedrenje, windsurfing, jet-ski, kajak i ronjenje. Kristalno čisto more i povoljni vjetrovi čine ga idealnim mjestom za razne aktivnosti na vodi. Dubrovnik, Split, Zadar i Hvar popularni su obalni gradovi koji ugošćuju natjecanja u vodenim sportovima i nude izvrsne sadržaje za turiste koji žele sudjelovati u tim aktivnostima (Andrijaševi, Širić, 2016.). Glavni grad Hrvatske, Zagreb, srce je nogometne kulture u zemlji. Grad je dom istaknutih nogometnih klubova poput GNK Dinamo Zagreb i NK Lokomotiva (Tekeli i Erdogru, 2013.).

Ljubitelji nogometa mogu doživjeti živopisnu atmosferu tijekom utakmica na stadionu Maksimir, jednom od najstarijih stadiona u Europi. Nogometno naslijeđe grada i strastvena baza navijača privlače nogometne entuzijaste iz cijelog svijeta. Istra, sjeverna regija Hrvatske, poznata je po svojim teniskim turnirima koji podjednako privlače profesionalne igrače i navijače (Perić, 2010.). Istarska rivijera domaćin je nekoliko ATP i WTA turnira, pružajući gledateljima priliku gledati teniske mečeve svjetske klase u prekrasnom obalnom okruženju (Andrijaševi i Širić, 2016.). Prirodne ljepote Hrvatske protežu se izvan njezine obale. Nacionalni parkovi Plitvička jezera i Paklenica nude igralište za avanturiste. Pješaćenje, penjanje po stijenama, kanjoning i brdski biciklizam popularne su aktivnosti u ovim netaknutim krajolicima, privlačeći entuzijaste na otvorenom i ljubitelje prirode (Škorić, 2012.).

Kornati, dio Nacionalnog parka Kornati, raj su za nautičare s brojnim otocima, otočićima i grebenima. Ljubitelji nautike mogu istražiti ove slikovite otoke jahtom ili jedrilicom, uranjajući u netaknutu ljepotu Jadranskog mora. Planinski kraj Gorskog kotara i skijalište Platak u zimskim mjesecima nude mogućnosti skijanja i bordanja za ljubitelje zimskih sportova. Platak je lako dostupan iz Rijeke, što ga čini popularnim odredištem za domaće i strane turiste (Perić, 2010.). Raznoliki krajolici Hrvatske pružaju niz biciklističkih i brdskih staza za vozače svih razina. Istarski poluotok, dalmatinska obala i središnje regije posebno su poznati po slikovitim biciklističkim rutama (Bartoluci, 2013.). Nekoliko otoka u Jadranskom moru ima sportske i wellness odmarališta koja nude specijalizirane sportske programe i pomlađujuće spa tretmane. Ova odmarališta putnicima pružaju izvrsnu priliku za kombiniranje sportskih aktivnosti s

opuštanjem i wellness iskustvima (Tonković Pražić i sur., 2021.). Ponuda hrvatskog sportskog turizma predstavlja iznimnu prirodnu ljepotu zemlje i bogatu sportsku kulturu. Kombinacija vodenih sportova duž obale, pustolovnih aktivnosti u nacionalnim parkovima, nogometne kulture u gradovima poput Zagreba i privlačnosti nautičkog turizma na otocima stvaraju raznolik i privlačan pejzaž sportskog turizma.

3.2. Sportske manifestacije i natjecanja

Sportski događaji i natjecanja ključni su aspekt sportskog turizma u Hrvatskoj (Perić, 2010.). Zemlja je domaćin raznolikog niza sportskih manifestacija koje zadovoljavaju različite interese, od tradicionalnih sportova poput nogometa i košarke do pustolovnih sportova i nautičkih događaja duž slikovite obale (Petrić, 2011.). Ova sportska događanja privlače sudionike i gledatelje kao magnet, nudeći im priliku da dožive hrvatsku sportsku kulturu, prirodne ljepote i toplo gostoprimstvo (Bartoluci i sur., 2016.). Nogomet ima posebno mjesto u srcima Hrvata, a Hrvatska nogometna liga svjedoči o strasti zemlje prema tom sportu. Naelektrizirana atmosfera na stadionima diljem zemlje stvara nezaboravno iskustvo za ljubitelje nogometa. Također ima i Croatia Open Umag, kao prestižni ATP teniski turnir koji se svake godine održava u šarmantnom primorskom gradu Umagu (Bartoluci i sur., 2016.).

Kao jedan od najstarijih teniskih događaja u Hrvatskoj, okuplja vrhunske tenisače iz cijelog svijeta. Gledatelji hrle u teniski centar Stella Maris kako bi svjedočili intenzivnim teniskim borbama koje se odvijaju u pozadini Jadranskog mora (Škorić, 2012.). Rukomet i košarka također uživaju široku popularnost u Hrvatskoj, a zemlja je domaćin raznim međunarodnim turnirima i domaćim ligama. Rukometne utakmice u kojima igraju momčadi kao što su RK Zagreb i HC PPD Zagreb, kao i košarkaške utakmice u kojima sudjeluju Cibona i KK Cedevita Olimpija, prikazuju sportski talent zemlje i privlače oduševljene publike (Tonković Pražić i sur., 2021.). Jedan od najvažnijih događaja u sportskom kalendaru glavnog grada Hrvatske je i Zagrebački maraton (Škorić, 2012.). Događaj privlači trkače svih razina, od amatera entuzijasta do iskusnih sportaša. Sudionici trče kroz gradske povijesne ulice i znamenitosti, pružajući jedinstvenu priliku za kombinaciju sporta i razgledavanja.

Za ljubitelje motosporta, Hrvatska je domaćin raznih motociklističkih događanja i relija. Croatia Rally, dio Svjetskog prvenstva u reliju, privlači vozače relija i ljubitelje da svjedoče brzim akcijama na slikovitim i izazovnim cestama Hrvatske (Tekeli i Erdogru, 2013.).

Raznoliki prirodni krajolici Hrvatske čine je idealnim igralištem za natjecanja u pustolovnim sportovima. Od natjecanja u penjanju po stijenama u Nacionalnom parku Paklenica do utrka brdskog biciklizma u Gorskom kotaru, ova događanja privlače sportaše željne uzbudljivih izazova u slikovitom okruženju Hrvatske. Hrvatska nautička tradicija oživljava tijekom jedriličarskih regata koje se održavaju duž obale. Popularna regata Barcolana u Istri i Viška regata među manifestacijama su koje okupljaju ljubitelje jedrenja da se natječu i slave ljepotu jedrenja Jadranom (Perić, 2010.).

Ljubitelje avanture i trail trčanja privlače hrvatska ultratrail događanja. Utrke poput Dalmacija Ultra Traila i Plitvičkog maratona vode sudionike kroz zapanjujuće krajolike, nudeći jedinstveno sportsko turističko iskustvo za ljubitelje prirode i fitnessa (Perić, 2010.). Zaključno, sportski događaji i natjecanja igraju značajnu ulogu u oblikovanju sportsko-turističkog pejzaža Hrvatske. Ove manifestacije nude bogatu tapiseriju iskustava za sportske entuzijaste, od svjedočenja vrhunskim atletske izvedbama do sudjelovanja u uzbudljivim pustolovnim sportovima. Hrvatska sportska kultura, u kombinaciji s njenom prirodnom ljepotom koja oduzima dah, stvara primamljivu atmosferu za turiste koji traže nezaboravna sportska iskustva.

3.3. Sportska infrastruktura i objekti

Hrvatska se može pohvaliti dobro razvijenom sportskom infrastrukturom koja podjednako odgovara sportašima, sportskim entuzijastima i turistima. Predanost zemlje sportu i rekreaciji očita je kroz moderne objekte, vrhunske stadione i dobro održavane dvorane. Ova snažna sportska infrastruktura odigrala je ključnu ulogu u održavanju međunarodnih događaja i privlačenju sportskog turizma (Tekeli i Erdogru, 2013.). Najveći gradovi u Hrvatskoj opremljeni su impresivnim sportskim stadionima i arenama koje mogu ugostiti nacionalna i međunarodna natjecanja. Stadion Maksimir u Zagrebu, Stadion Poljud u Splitu i Stadion Kantrida u Rijeci kulturna su mjesta za nogometne utakmice, dok je Košarkaška dvorana Dražen Petrović u Zagrebu namijenjena košarkaškim turnirima i događanjima. Hrvatska ljubav prema tenisu očituje se kroz teniske centre svjetske klase. Teniski centar Stella Maris u Umagu, primjerice, domaćin je Croatia Opena Umag koji privlači vrhunske tenisače iz cijelog svijeta. Ovi centri nude izvrsne uvjete za trening, stvarajući okruženje pogodno za njegovanje teniskih talenata. Hrvatska jadranska obala pruža brojne mogućnosti za vodene sportove, a zemlja je razvila dobro opremljene objekte za podršku tim aktivnostima (Šafarić, 2011.).

Jedriličarski klubovi, centri za jedrenje na dasci i škole ronjenja razasuti su duž obale, osiguravajući turistima i entuzijastima pristup opremi i obuci. Zatvorene sportske dvorane neophodne su za održavanje raznih zatvorenih sportskih događaja i natjecanja. Ovi višenamjenski objekti, poput Arene Zagreb i Spaladium Arene u Splitu, pružaju mogućnost za sportove poput rukometa, košarke, odbojke i drugih. Također se koriste za koncerte i druge zabavne događaje. Hrvatski nacionalni parkovi i zaštićena područja služe kao igrališta za entuzijaste pustolovnih sportova. Sadržaji za aktivnosti kao što su penjanje po stijenama, planinarenje i planinarenje dostupni su u nacionalnim parkovima kao što su Paklenica, Plitvička jezera i Risnjak, pružajući turistima uzbudljiva i nezaboravna iskustva (Perić, 2010.). S obzirom na popularnost Hrvatske kao odredišta nautičkog turizma, zemlja je uložila u marine i luke za jahte kako bi zadovoljila potrebe nautičara i jedriličara. Ovi objekti nude vezove, usluge i pogodnosti kako bi osigurali udobno i ugodno iskustvo jedrenja.

Slikoviti krajolici Hrvatske i raznoliki tereni doveli su do razvoja brojnih biciklističkih i brdsko-biciklističkih staza. Od istarskog poluotoka do dalmatinske obale, ove su staze dobro označene i održavane te privlače ljubitelje biciklizma i avanturiste na otvorenom. Tijekom zimskih mjeseci, planinska područja Hrvatske nude mogućnosti skijanja i bordanja (Šafarić, 2011.). Skijališta poput Platka i Bjelolasice nude staze i sadržaje za ljubitelje zimskih sportova. Atletske staze i kampovi za trening ključni su za odgajanje mladih talenata i omogućavanje programa sportskog treninga. Ovi objekti, koji se nalaze u raznim gradovima i regijama, pružaju platformu za ambiciozne sportaše da usavrše svoje vještine i dostignu svoj puni potencijal.

Snažna hrvatska sportska infrastruktura i objekti pokazuju predanost zemlje promicanju sporta i sportskog turizma. Prisutnost modernih stadiona, teniskih centara, objekata za vodene sportove i avanturističkih terena na otvorenom stvaraju raznolik niz sportskih mogućnosti za sportaše i turiste. Dobro razvijena nautička infrastruktura i zimski sportski centri dodatno povećavaju privlačnost Hrvatske kao cjelogodišnje sportske destinacije (Šafarić, 2011.). Kontinuiranim ulaganjem i poboljšanjem sportskih objekata, Hrvatska je spremna zadržati svoj status vrhunske destinacije sportskog turizma, pružajući nezaboravno iskustvo sportskim entuzijastima iz cijelog svijeta.

3.4. Sportski klubovi i organizacije

Hrvatska se može pohvaliti dobro razvijenom sportskom infrastrukturom koja podjednako odgovara sportašima, sportskim entuzijastima i turistima. Predanost zemlje sportu i rekreaciji

očita je kroz moderne objekte, vrhunske stadione i dobro održavane dvorane. Ova snažna sportska infrastruktura odigrala je ključnu ulogu u održavanju međunarodnih događaja i privlačenju sportskog turizma (Perić, 2010.). Najveći gradovi u Hrvatskoj opremljeni su impresivnim sportskim stadionima i arenama koje mogu ugostiti nacionalna i međunarodna natjecanja. Stadion Maksimir u Zagrebu, Stadion Poljud u Splitu i Stadion Kantrida u Rijeci kulturna su mjesta za nogometne utakmice, dok je Košarkaška dvorana Dražen Petrović u Zagrebu namijenjena košarkaškim turnirima i događanjima (Šafarić, 2011.). Hrvatska ljubav prema tenisu očituje se kroz teniske centre svjetske klase. Teniski centar Stella Maris u Umagu, primjerice, domaćin je Croatia Opena Umag koji privlači vrhunske tenisače iz cijelog svijeta. Ovi centri nude izvrsne uvjete za trening, stvarajući okruženje pogodno za njegovanje teniskih talenata (Tekeli i Erdogru, 2013.).

Hrvatska jadranska obala pruža brojne mogućnosti za vodene sportove, a zemlja je razvila dobro opremljene objekte za podršku tim aktivnostima. Jedriličarski klubovi, centri za jedrenje na dasci i škole ronjenja razasuti su duž obale, osiguravajući turistima i entuzijastima pristup opremi i obuci. Zatvorene sportske dvorane neophodne su za održavanje raznih zatvorenih sportskih događaja i natjecanja. Ovi višenamjenski objekti, poput Arene Zagreb i Spaladium Arene u Splitu, pružaju mogućnost za sportove poput rukometa, košarke, odbojke i drugih. Hrvatski nacionalni parkovi i zaštićena područja služe kao igrališta za entuzijaste pustolovnih sportova. Sadržaji za aktivnosti kao što su penjanje po stijenama, planinarenje i planinarenje dostupni su u nacionalnim parkovima kao što su Paklenica, Plitvička jezera i Risnjak (Perić, 2010.).

S obzirom na popularnost Hrvatske kao odredišta nautičkog turizma, zemlja je uložila u marine i luke za jahte kako bi zadovoljila potrebe nautičara i jedriličara (Perić, 2010.). Ovi objekti nude vezove, usluge i pogodnosti kako bi osigurali udobno i ugodno iskustvo jedrenja. Slikoviti krajolici Hrvatske i raznoliki tereni doveli su do razvoja brojnih biciklističkih i brdsko-biciklističkih staza. Od istarskog poluotoka do dalmatinske obale, ove su staze dobro označene i održavane te privlače ljubitelje biciklizma i avanturiste na otvorenom. Tijekom zimskih mjeseci, planinska područja Hrvatske nude mogućnosti skijanja i bordanja. Skijališta poput Platka i Bjelolasice nude staze i sadržaje za ljubitelje zimskih sportova (Šafarić, 2011.). Atletske staze i kampovi za trening ključni su za odgajanje mladih talenata i omogućavanje programa sportskog treninga. Ovi objekti, koji se nalaze u raznim gradovima i regijama, pružaju platformu za ambiciozne sportaše da usavrše svoje vještine i dostignu svoj puni potencijal. Prisutnost modernih stadiona, teniskih centara, objekata za vodene sportove i avanturističkih

terena na otvorenom stvaraju raznolik niz sportskih mogućnosti za sportaše i turiste. Dobro razvijena nautička infrastruktura i zimski sportski centri dodatno povećavaju privlačnost Hrvatske kao cjelogodišnje sportske destinacije.

4. POTENCIJAL SPORTSKOG TURIZMA U HRVATSKOJ

Hrvatska ima golem potencijal za sportski turizam, koristeći svoja prirodna bogatstva, sportsku kulturu i dobro razvijenu infrastrukturu (Bartoluci, 1995.). Kao destinacija sportskog turizma u nastajanju, zemlja nudi široku lepezu sportskih aktivnosti i događaja koji su privlačni domaćim i stranim turistima. Raznovrsna geografska lokacija Hrvatske, sa svojom prekrasnom obalom, planinama i nacionalnim parkovima, pruža idealnu pozadinu za širok raspon sportskih aktivnosti. Od vodenih sportova duž Jadranskog mora do pustolovnih sportova u krševitim krajolicima, Hrvatska udovoljava željama različitih sportskih entuzijasta. Hrvatska strast prema nogometu, koja se očituje u uspješnim nogometnim klubovima i nacionalnoj reprezentaciji, privlači ljubitelje nogometa iz cijelog svijeta (Bartoluci i Čavlek, 1998.).

S više od tisuću otoka i netaknutom obalom, Hrvatska je postala vrhunska destinacija za nautički turizam. Jedrenje, jahtanje i istraživanje Jadranskog mora privlače putnike koji traže nezaboravna pomorska iskustva. Sredozemna klima u Hrvatskoj pruža povoljne uvjete za sportske aktivnosti tijekom cijele godine. Bilo da se radi o zimskim sportovima u planinama ili vodenim sportovima tijekom ljeta, Hrvatska nudi sportske mogućnosti za sva godišnja doba. Ljubitelje avanture i prirode privlače hrvatski nacionalni parkovi, pružajući brojne mogućnosti za aktivnosti poput planinarenja, penjanja po stijenama i vožnje kajakom. Hrvatska sportska baština, uključujući postignuća u tenisu, rukometu i košarci, doprinosi privlačnosti zemlje kao odredišta s jakom sportskom kulturom (Bartoluci i Čavlek, 1998.). Hrvatska ulaganja u moderne sportske objekte, stadione i centre za trening olakšavaju organizaciju međunarodnih sportskih događaja, privlačeći sportaše i gledatelje iz raznih dijelova svijeta.

Sportska događanja u Hrvatskoj često uključuju kulturne i wellness elemente, omogućujući turistima da dožive bogatu baštinu zemlje i prepuste se pomlađujućim wellness aktivnostima (Cukrov, 2019.). Hrvatska aktivno surađuje sa sportskim organizacijama, turističkim zajednicama i organizatorima događanja u promicanju sportskog turizma. Strateški marketinški naponi i ugošćavanje međunarodnih sportskih događanja dodatno povećavaju vidljivost Hrvatske kao destinacije sportskog turizma. Hrvatska naglašava prakse održivog sportskog turizma, s ciljem očuvanja okoliša i lokalne kulture uz poticanje društvenih dobrobiti za lokalne zajednice. Hrvatska dobro razvijena prometna mreža, uključujući međunarodne zračne luke i učinkovite prometnice, osigurava laku dostupnost sportskim turistima iz raznih dijelova svijeta.

Hrvatska se smatra sigurnim i zaštićenim odredištem za putovanja, koje pruža ugodno okruženje za turiste i sportaše (Bartoluci i Čavlek, 1998.). Potencijal Hrvatske kao destinacije

sportskog turizma očit je u raznolikoj sportskoj ponudi, snažnoj sportskoj kulturi i predanosti održivom razvoju. Kontinuiranim razvojem sportske infrastrukture i objekata, zajedno sa strateškom promocijom i suradnjom, Hrvatska je u dobroj poziciji za privlačenje sportskih entuzijasta i putnika koji traže jedinstvena i aktivna iskustva.

4.1. Izazovi i prepreke u razvoju sportskog turizma

Iako Hrvatska ima značajan potencijal kao odredište sportskog turizma, potrebno je riješiti nekoliko izazova i prepreka kako bi se potaknuo održivi rast i maksimizirale dobrobiti sportskog turizma. Prevladavanje ovih prepreka ključno je za pozicioniranje Hrvatske kao vodećeg izbora za sportske entuzijaste i za osiguranje dugoročnog uspjeha njezine industrije sportskog turizma (Bartoluci i Omrčen, 2003.). Sportski turizam u Hrvatskoj pod utjecajem je sezonalnosti, pri čemu je najveća potražnja tijekom ljetnih mjeseci kada su vođeni sportovi i nautičke aktivnosti najpopularnije (Cukrov, 2019.). Za promicanje cjelogodišnjeg sportskog turizma potrebno je uložiti napore u razvoj i tržište zimskih sportova, pustolovnih aktivnosti i sportskih događanja u zatvorenom izvan sezone. Održavanje sportske infrastrukture i objekata ključno je za pružanje kvalitetnih iskustava sportašima i turistima. Potrebna su stalna ulaganja i redovito održavanje kako bi se stadioni, sportske dvorane i druga mjesta održavala u skladu s međunarodnim standardima (Bartoluci i Omrčen, 2003.).

Razvoj sportskih objekata i organizacija sportskih događaja često zahtijevaju značajna financijska sredstva. Osiguravanje financiranja i privatnih ulaganja za potporu inicijativama sportskog turizma izazov je koji zahtijeva suradnju između javnog i privatnog sektora (Gumusgul i sur., 2013). Učinkovite promotivne i marketinške strategije ključne su za podizanje svijesti o ponudi sportskog turizma u Hrvatskoj. Ciljane kampanje koje ističu raznovrsne sportske aktivnosti u zemlji, događaje svjetske klase i kulturne aspekte privući će širu međunarodnu publiku (Gumusgul i sur., 2013). Usklađivanje razvoja sportskog turizma s održivošću okoliša ključno je za očuvanje prirodnih ljepota Hrvatske. Trebalo bi primijeniti održive prakse kako bi se zaštitili osjetljivi ekosustavi i minimalizirao utjecaj aktivnosti povezanih sa sportom na okoliš. Osiguravanje neometanog prijevoza i povezanosti sa sportskim objektima i odredištima od vitalne je važnosti za sportske turiste.

Poboljšanje prometne infrastrukture i povezanosti s udaljenim lokacijama, posebice nacionalnim parkovima, poboljšat će cjelokupno iskustvo sportskog turizma. Održavanje sigurnog i zaštićenog okruženja najvažnije je za privlačenje i zadržavanje sportskih turista.

Učinkovite sigurnosne mjere, dobro obučeno osoblje i proaktivan pristup rješavanju sigurnosnih problema neophodni su za izgradnju povjerenja među posjetiteljima. Sportski događaji velikih razmjera mogu opteretiti lokalne resurse i infrastrukturu, osobito u popularnim turističkim odredištima (Gumusgul i sur., 2013). Pravilno upravljanje publikom i planiranje ključni su kako bi se osiguralo da sportski događaji ne utječu negativno na lokalne zajednice. Pojednostavljenje propisa i birokratskih procedura povezanih s održavanjem sportskih događaja i dobivanjem dozvola može ubrzati proces organizacije i privući više međunarodnih natjecanja.

Razvoj kvalificirane radne snage u sportskom turizmu, uključujući upravljanje događajima, ugostiteljstvo i vodiče za pustolovne sportove, ključan je za pružanje visokokvalitetnih usluga turistima (Kotler i sur., 2017.). Hrvatska se suočava s konkurencijom iz drugih zemalja koje se također bore za tržište sportskog turizma. Razumijevanje i iskorištavanje njezinih jedinstvenih prednosti pomoći će Hrvatskoj da se razlikuje od drugih destinacija. Iako Hrvatska nudi raznoliku ponudu sportskih aktivnosti, stalne inovacije i diverzifikacija ponude poslužit će širem spektru sportskih turista i privući stalne posjetitelje. Rješavanje izazova i prepreka u razvoju sportskog turizma u Hrvatskoj zahtijeva suradnju između dionika, uključujući vladu, sportske organizacije i turističku industriju. Davanjem prioriteta održivom razvoju, ulaganjem u infrastrukturu, promicanjem raznovrsne sportske ponude i pružanjem iznimnih iskustava za sportaše i turiste, Hrvatska može otključati svoj puni potencijal kao vrhunska destinacija sportskog turizma (Kotler i sur., 2017.). Prevladavanje ovih prepreka otvorit će put dugoročnom uspjehu i rastu, učvršćujući poziciju Hrvatske kao živahnog i privlačnog izbora za sportske entuzijaste iz cijelog svijeta.

4.2. Utjecaj sportskog turizma na lokalnu zajednicu i gospodarstvo

Sportski turizam ima značajnu ulogu u oblikovanju lokalne zajednice i pridonosi gospodarskom rastu destinacije poput Hrvatske. Priljev sportskih entuzijasta i turista koji posjećuju događanja i sudjeluju u raznim sportskim aktivnostima donosi izravnu i neizravnu korist lokalnom stanovništvu i gospodarstvu. Sportski turizam potiče gospodarski rast generiranjem prihoda iz raznih izvora kao što su prodaja ulaznica, smještaj, hrana, prijevoz i prodaja suvenira (Getz, 2007.). Lokalne tvrtke, uključujući hotele, restorane i trgovine, suočavaju se s povećanom potražnjom tijekom sportskih događaja, što dovodi do otvaranja radnih mjesta i pružanja podrške za život u sektoru turizma. Sportski događaji i aktivnosti mogu pomoći produžiti turističku sezonu, osobito u regijama s jakim ljetnim turizmom (Getz, 2007.). Promicanjem

sportskih događaja tijekom sezone i izvan sezone, sportski turizam privlači posjetitelje i izvan tradicionalnih ljetnih mjeseci, pridonoseći uravnoteženijoj i održivijoj turističkoj industriji.

Potreba za održavanjem sportskih događaja često pokreće ulaganja u razvoj infrastrukture, uključujući izgradnju i poboljšanje stadiona, sportskih dvorana i objekata za trening (Cukrov, 2019.). Ovi infrastrukturni projekti ne samo da poboljšavaju iskustvo sportskog turizma, već ostavljaju i trajno nasljeđe lokalnoj zajednici, podupirući buduća sportska i kulturna događanja (Getz, 2007.). Sportski događaji i natjecanja pružaju priliku da se globalnoj publici prikaže jedinstvena kulturna baština Hrvatske. Posjetitelji koji posjećuju sportska događanja susreću se s lokalnim običajima, tradicijom i kuhinjom, čime obogaćuju svoje cjelokupno iskustvo i potiču kulturnu razmjenu. Sportski događaji i aktivnosti često uključuju lokalne zajednice kroz volontiranje, gostovanje i sudjelovanje. Takav angažman potiče osjećaj ponosa i jedinstva među stanovnicima, promičući društvenu koheziju i jačajući veze zajednice. Održavanje međunarodnih sportskih događaja i natjecanja izlaže lokalne sportaše višoj razini natjecanja, nudeći im prilike za stjecanje iskustva i izlaganja. To pak pridonosi ukupnom razvoju sportskog talenta u Hrvatskoj.

Prakse odgovornog sportskog turizma potiču ekološku svijest i održivost. Održavanje ekoloških događaja i promicanje sportova na otvorenom u hrvatskim prirodnim krajolicima može podići svijest o važnosti očuvanja okoliša i kulturne baštine (Kotler i sur., 2017.). Vidljivost i popularnost sportskih događaja privlače ulaganja i sponzorstva iz javnog i privatnog sektora. Takva financijska potpora može se usmjeriti prema sportskoj infrastrukturi, programima obuke i inicijativama zajednice, što dodatno doprinosi lokalnom gospodarstvu. Uspješna sportska događanja povećavaju ugled i brendiranje Hrvatske kao destinacije pogodne za sport, pozicionirajući zemlju kao povoljan izbor za ljubitelje sporta i putnike koji traže aktivna i privlačna iskustva.

Pozitivna iskustva sportskih turista mogu dovesti do ponovnih posjeta i preporuka drugima, pridonoseći rastu ponovljenog turizma i marketingu od usta do usta za Hrvatsku kao destinaciju sportskog turizma. Sportski turizam ima višestruki utjecaj na lokalnu zajednicu i gospodarstvo u Hrvatskoj. Gospodarski rast, razvoj infrastrukture, promicanje lokalne kulture i angažman lokalnih zajednica među ključnim su prednostima koje sportski turizam donosi zemlji (Kotler i sur., 2017.). Prihvaćanjem održivih praksi i iskorištavanjem svoje prirodne ljepote i sportske kulture, Hrvatska može maksimalno povećati pozitivan učinak sportskog turizma, učvrstiti svoju poziciju atraktivne destinacije za ljubitelje sporta i poticati dugoročne gospodarske i društvene koristi za lokalno stanovništvo.

4.3. Marketinške strategije i kampanje

Marketinške strategije i kampanje igraju ključnu ulogu u uspješnoj promociji sportskog turizma u Hrvatskoj. Ove su strategije ključne za privlačenje pozornosti ciljne publike, predstavljanje raznolike sportske ponude i pozicioniranje Hrvatske kao vrhunske destinacije sportskog turizma. Korištenje učinkovitih marketinških tehnika može povećati svijest, angažman i naposljetku potaknuti dolaske turista, donoseći korist lokalnom gospodarstvu i zajednici (Tekeli i Erdogru, 2013.). Uz sve veću rasprostranjenost digitalnih platformi, digitalni marketing i društveni mediji moćni su alati za dosezanje globalne publike. Stvaranje zanimljivog sadržaja, dijeljenje zadivljujućih sportskih iskustava i korištenje utjecajnih osoba može izazvati buku i privući potencijalne sportske turiste u Hrvatsku. Promicanje velikih sportskih događaja i natjecanja u Hrvatskoj ključno je za privlačenje sudionika i gledatelja (Cukrov, 2019.). Izrada namjenskih web stranica za događaje, oglašavanje putem sportskih publikacija i suradnja s međunarodnim sportskim savezima mogu izazvati uzbuđenje i interes za posjećivanje ovih događaja.

Uspostavljanje partnerstava sa zrakoplovnim prijevoznicima, putničkim agencijama i sportskim organizacijama može proširiti doseg kampanja sportskog turizma (Čavlek, 2011.). Zajednički marketinški naponi i paket aranžmani koji uključuju sportske događaje i aktivnosti mogu potaknuti turiste da odaberu Hrvatsku kao svoje sportsko odredište. Razvoj snažnog brenda sportskog turizma za Hrvatsku ključan je za pozicioniranje zemlje na globalnom tržištu. Jedinstven i nezaboravan identitet brenda može izdvojiti Hrvatsku od drugih destinacija sportskog turizma i ostaviti trajan dojam na potencijalne posjetitelje. Partnerstvo s poznatim sportskim osobama i sportašima koji su povezani s Hrvatskom može povećati vjerodostojnost i privlačnost (Getz, 2007.). Njihova odobrenja i izjave mogu utjecati na potencijalne putnike i povećati interes za sportske aktivnosti u Hrvatskoj. Stvaranje visokokvalitetnog sadržaja koji prikazuje raznoliku sportsku ponudu, slikovite lokacije i jedinstvena iskustva u Hrvatskoj može angažirati i inspirirati potencijalne turiste. Korištenje blogova, videa i fotografija može učinkovito prenijeti uzbuđenje sportskog turizma u zemlji.

Organiziranje sportskih festivala i izložbi koje ističu različite sportske aktivnosti mogu privući sportske entuzijaste, medije i profesionalce u industriji (Čavlek, 2011.). Ovi događaji mogu stvoriti prilike za umrežavanje i potaknuti suradnju unutar sektora sportskog turizma. Prilagodba marketinških kampanja za sportove i aktivnosti, kao što su pustolovni sportovi, brdski biciklizam ili vaterpolo, može ciljati na specifične segmente publike sa strašću za te

aktivnosti (Getz, 2007.). Naglašavanje predanosti Hrvatske održivoj i odgovornoj praksi sportskog turizma može se svidjeti putnicima koji su svjesni okoliša. Isticanje ekološki prihvatljivih događaja i aktivnosti usklađeno je s rastućom potražnjom za održivim iskustvima putovanja. Osmišljavanje sveobuhvatnih paketa sportskog turizma koji uključuju smještaj, ulaznice za događaje, vođene ture i sportske aktivnosti može pojednostaviti planiranje putovanja za ljubitelje sporta i potaknuti duži ostanak u Hrvatskoj. Korištenje analitike podataka i istraživanja tržišta može pružiti vrijedan uvid u sklonosti i ponašanja sportskih turista. Ovaj pristup temeljen na podacima može usmjeravati marketinške odluke i optimizirati kampanje za bolje rezultate.

Iskorištavanje uspjeha sportskih događaja, promicanje najvažnijih događaja i praćenje sudionika i posjetitelja može stvoriti osjećaj iščekivanja budućih sportskih događaja u Hrvatskoj. Marketinške strategije i kampanje ključne su za oblikovanje imidža Hrvatske kao vodeće destinacije sportskog turizma. Prihvatanjem digitalnog marketinga, jačanjem suradnje, promoviranjem događaja i isticanjem jedinstvene sportske ponude u zemlji, Hrvatska može privući sportske entuzijaste iz cijelog svijeta (Novelli, 2005.). Naglašavanje održivosti, brendiranja destinacije i prilagođavanje promocija nišnim sportovima može stvoriti trajan učinak na potencijalne turiste, potičući dugoročni rast sportskog turizma i donoseći dobrobit lokalnoj zajednici i gospodarstvu (Getz, 2007.).

4.4. Suradnja između turizma i sportskih organizacija

Suradnja između turističkih i sportskih organizacija u Hrvatskoj ima ključnu ulogu u promicanju sportskog turizma i poboljšanju cjelokupnog turističkog iskustva u zemlji (Bartoluci i Čavlek, 2007.). Udruživanjem snaga i iskorištavanjem međusobnih snaga, ova partnerstva pridonose uspješnom razvoju i rastu sportskog turizma, od čega imaju koristi i sportski sektor i šira turistička industrija. Turističke zajednice i sportske organizacije često surađuju na zajedničkim marketinškim inicijativama za promicanje sportskih događaja, aktivnosti i destinacija. Kombinirajući svoje resurse i stručnost, mogu doprijeti do šire publike i privući ljubitelje sporta iz cijelog svijeta. Turističke zajednice aktivno podupiru organizaciju velikih sportskih događaja i natjecanja u Hrvatskoj. Financijskom potporom, logističkom pomoći i promotivnim naporima pomažu sportskim organizacijama da uspješno organiziraju i provedu ove događaje, prikazujući Hrvatsku kao sposobnog i atraktivnog domaćina međunarodnih sportskih okupljanja (Čavlek, 2011.).

Turističke i sportske organizacije rade zajedno na stvaranju sveobuhvatnih sportskih turističkih paketa koji zadovoljavaju potrebe i sklonosti sportskih entuzijasta. Ovi paketi uključuju smještaj, ulaznice za događaje, obilaske s vodičem i mogućnosti sudjelovanja u sportskim aktivnostima, pružajući turistima impresivna i bespriječna sportska iskustva (Bartoluci i Čavlek, 2007.). Zajednički napori između turističkih i sportskih organizacija dovode do ulaganja u sportsku infrastrukturu i objekte. Turističke zajednice prepoznaju vrijednost modernih stadiona, trening centara i sportskih dvorana u privlačenju sportskih događaja i poticanju sportskog turizma, dok sportske organizacije imaju koristi od poboljšanih terena za treninge i natjecanja.

Sportske organizacije doprinose promociji Hrvatske kao destinacije sportskog turizma odobravanjem zemlje za domaćina međunarodnih događaja. Njihova svjedočanstva i preporuke daju kredibilitet i privlače sportske saveze i organizacije da izaberu Hrvatsku kao mjesto održavanja svojih natjecanja. Turističke i sportske organizacije surađuju u pružanju programa osposobljavanja i razvoja vještina za lokalnu radnu snagu u sektoru sportskog turizma (Bartoluci i Čavlek, 2007.). To uključuje obuku za upravljanje događajima, ugostiteljstvo, vodiče za pustolovne sportove i druge uloge potrebne za podršku sportskim turistima. Sportski ambasadori i partnerstva između sportskih organizacija i turističkih zajednica mogu povećati privlačnost Hrvatske kao destinacije sportskog turizma. Udruživanjem s poznatim sportašima i sportskim osobama, turističke zajednice mogu kreirati dojmljive promotivne kampanje koje imaju odjeka među sportskim entuzijastima.

Suradnja između turističkih i sportskih organizacija proširuje se na istraživanje i analizu podataka kako bi se razumjeli preferencije i ponašanja sportskih turista. Prikupljanjem vrijednih uvida, oni mogu prilagoditi marketinške strategije i kreirati bolje ciljane kampanje (Bartoluci i Škorić, 2009.). I turističke i sportske organizacije dijele predanost održivim praksama u sportskom turizmu. Zajedno rade na promicanju ekološki prihvatljivih događanja, odgovornih turističkih inicijativa i očuvanja prirodne i kulturne baštine. Turističke zajednice mogu pružiti financijsku potporu i sponzorstvo sportskim priredbama i natjecanjima. Ova financijska potpora ne samo da pomaže u organizaciji uspješnih događanja, već pridonosi i ukupnom gospodarskom utjecaju sportskog turizma na lokalnu zajednicu.

Zaključno, suradnja između turističkih i sportskih organizacija u Hrvatskoj obostrano je koristan pothvat koji pokreće rast sportskog turizma i podiže cjelokupno turističko iskustvo. Kombinacijom resursa, stručnosti i truda mogu učinkovito promovirati Hrvatsku kao dinamičnu destinaciju sportskog turizma i privući sportske entuzijaste iz raznih dijelova svijeta. Ova

partnerstva potiču održivi razvoj, jačaju infrastrukturu i pridonose gospodarskom prosperitetu lokalnih zajednica, dok istovremeno jačaju ugled Hrvatske kao vrhunske destinacije sportskog turizma.

4.5. Uloga sportskog turizma u strateškim razvojnim dokumentima

U razvojnom dokumentu Strategija razvoja turizma (do 2020.) stanje sportskog turizma u Hrvatskoj bilo je nezadovoljavajuće, uz percepciju da Hrvatska zaostaje za konkurentima u pogledu raznolikosti i kvalitete sportske ponude. Sportski turizam u Hrvatskoj nije adekvatno iskoristio svoje prirodne resurse, uključujući planine i slikovite krajolike. Nije u potpunosti ostvarena integracija sportskih događanja i aktivnosti u sektor turizma radi privlačenja turista, također nije ni bilo posebnog naglaska na ekološku održivost sportskog turizma. Očekivana su znatna ulaganja, s naglaskom na poboljšanje raznih sadržaja i destinacijske infrastrukture, u ukupnom iznosu od 100 milijuna eura za sadržaje za zabavu, kulturu, sport i rekreaciju te dodatnih 0,8 milijardi eura za destinacijske projekte (Vlada RH, 2013.). Nasuprot tome, u novom razvojnom dokumentu, Strategiji razvoja održivog turizma (do 2030.), ističe se konkretna financijska potpora Ministarstva turizma i sporta, s ukupnom proračunskom alokacijom od oko 1,8 milijardi kuna tijekom nekoliko godina. To ukazuje na značajno povećanje financijskih obveza prema sportskom turizmu i srodnim djelatnostima (Ministarstvo turizma i sporta, 2022.).

Općenito, razvojna strategija do 2030. odražava konkretniju i značajniju financijsku obvezu vlade, što sugerira jači fokus na razvoj i poboljšanje infrastrukture i aktivnosti sportskog turizma u usporedbi s prethodnim razvojnim dokumentom. Nova strategija naglašava veliki potencijal za aktivni turizam, koristeći prirodne resurse kao temelj. Međutim, naglašava da ti potencijali nisu u potpunosti ostvareni. Ovaj plan naglašava nedostatak strateškog pristupa razvoju sportskog turizma, sugerirajući da se kontinuirano radi na poboljšanju ponude. Naglašava se potreba za razvojem aktivnog turizma, posebice planinarenja. Međutim, napominje da se razvoj ovih aktivnosti povijesno oslanjao na entuzijaste, a još uvijek postoje ograničena ulaganja u infrastrukturu u staze i planinarske domove (Ministarstvo turizma i sporta, 2022.). Uvažava snažnu poziciju hrvatskog sporta i ističe potrebu za boljom sinergijom između svih oblika aktivne rekreacije, uključujući amaterski i profesionalni sport. To upućuje na potencijal za razvoj sportskih događanja i aktivnosti kao dijela turističke ponude. Također izražava zabrinutost za očuvanje prirode i naglašava potrebu za sprječavanjem štete za okoliš,

posebno u vezi s aktivnostima motoriziranih vozila u turističke svrhe izvan određenih područja i cesta. U razvojnoj strategiji do 2030. spominje se iznos koji Ministarstvo turizma i sporta izdvaja za potporu ovom sektoru. To ukazuje na veći interes i financijsku potporu razvoju sportskog turizma (Ministarstvo turizma i sporta, 2022.).

Hrvatska vlada usredotočuje se na ulaganje u sportsku infrastrukturu kako bi sport učinila dostupnim svima, od rekreativnih sportaša do vrhunskih natjecatelja. Ministrica turizma i sporta Povećana su sredstva za projekte koji podupiru izgradnju sportskih objekata u raznim sportovima, uključujući otvorene terene za vježbanje, nogometna i teniska igrališta, sportske dvorane i drugo (Ministarstvo turizma i sporta, 2023.). Od 2018. godine obnovljeno je ili izgrađeno više od 250 sportskih objekata, a ulaganja premašuju 14 milijuna eura (Ministarstvo turizma i sporta, 2023.). Osim ovih napora, značajan korak učinjen je novim Zakonom o sportu, koji je omogućio Vladi RH da određene sportske objekte proglasi nacionalnim interesom. Nedavno je Vlada gradske stadione u Zagrebu (Maksimir) i Splitu (Poljud) proglasila objektima od nacionalnog interesa.

Za obnovu ovih stadiona u narednom razdoblju izdvojili su 27 milijuna eura (Ministarstvo turizma i sporta, 2023.). Ovaj potez predstavlja obvezu poboljšanja sportske infrastrukture i promicanja sportskih aktivnosti diljem Hrvatske za 160 sportskih programa namijenjenih promicanju lokalnog sporta i sportskih natjecanja bit će dodijeljeno ukupno 2,63 milijuna eura (Ministarstvo turizma i sporta, 2023.). Dodatno, 485.773,66 eura izdvojeno je za 35 programa usmjerenih na obuku plivanja u okviru inicijative "Hrvatska pliva". Od 2016. godine sredstva za lokalni sport udeseterostručena su, čime je osigurana dostupnost tjelesne aktivnosti svim građanima, a posebice djeci i mladima. U proteklih osam godina ovi su programi omogućili bavljenje sportom više od 310.000 sudionika (Ministarstvo turizma i sporta, 2023.).

4.6. Razvoj sportskih događaja kao turističkih atrakcija

Razvoj sportskih događaja kao turističkih atrakcija u Hrvatskoj pojavio se kao dinamična strategija promicanja sportskog turizma i privlačenja raznolikog spektra putnika u zemlju. Ugošćujući i organizirajući razne sportske događaje, Hrvatska kapitalizira svoje prirodne ljepote, živopisnu sportsku kulturu i modernu infrastrukturu kako bi stvorila uvjerljiva iskustva za sportske entuzijaste i gledatelje. Ovi događaji ne samo da doprinose rastu sportskog turizma, već i povećavaju ukupnu privlačnost Hrvatske kao vrhunske turističke destinacije (Bartoluci i Čavlek, 2007.). Uspješna kandidatura Hrvatske za domaćinstvo međunarodnih sportskih

događaja značajno je podigla njezin status kao destinacije sportskog turizma. Događaji poput ATP Croatia Opena u Umagu, WTA Croatia Bol Opena i Europskog rukometnog prvenstva za muškarce privukli su pozornost svjetske publike i sportskih entuzijasta, stavljajući Hrvatsku u središte pozornosti kao sposobnog i gostoljubivog domaćina (Tekeli i Erdogru, 2013.).

Hrvatska se može pohvaliti raznolikim sportskim kalendarom koji obuhvaća različite discipline tijekom godine. Od nogometnih turnira, košarkaških prvenstava i jedriličarskih regata do festivala pustolovnih sportova i natjecanja u brdskom biciklizmu, zemlja nudi široku lepezu sportskih događaja koji zadovoljavaju različite interese i sklonosti (Getz, 2007.). Hrvatska zadivljujuća obala i bogato pomorsko nasljeđe čine je idealnim odredištem za nautička događanja i utrke. Jedriličari, jedriličari i ljubitelji vodenih sportova hrle u Hrvatsku na prestižne regate poput regate Barcolana, koja privlači sudionike i gledatelje iz cijelog svijeta (Tekeli i Erdogru, 2013.). Raznoliki krajolik Hrvatske pruža savršenu pozadinu za natjecanja i izazove u pustolovnim sportovima. Događaji poput Red Bull Cliff Diving Svjetske serije i pustolovnih utrka iskorištavaju neravan teren i ljepotu Hrvatske, mameći one koji traže uzbuđenje i ljubitelje prirode (Bartoluci i Škorić, 2009.).

Uz velike međunarodne događaje, Hrvatska je također domaćin natjecanja za mlade i amatere, koja njeguju mlade talente i angažiraju lokalne zajednice. Ovi događaji pružaju platformu za ambiciozne sportaše da pokažu svoje vještine i stvore osjećaj ponosa kod lokalnog stanovništva (Huggins, 2013.). Kulturna i tematska sportska događanja spajaju sport s bogatom kulturnom baštinom Hrvatske, nudeći jedinstveni spoj atletike i tradicije. Manifestacije poput Sinjske alke, viteškog turnira koji se održava u Sinju, prikazuju hrvatske povijesne korijene i osvajaju domaće i turiste. Održavanje sportskih događaja stvara nasljeđe i trajan utjecaj na gradove i regije domaćine (Tekeli i Erdogru, 2013.). Poboljšana sportska infrastruktura, poboljšani objekti i povećana vidljivost dovode do dugoročnih koristi koje podržavaju buduća nastojanja u sportskom turizmu (Huggins, 2013.). Međunarodni sportski događaji privlače značajnu medijsku pokrivenost, pružajući Hrvatskoj neusporedivu priliku da globalnoj publici prikaže svoje prirodne ljepote, kulturu i sportsku kulturu. Izloženost stvorena takvim događajima pridonosi povećanju turističkog interesa i dolazaka.

Strastvena atmosfera koja okružuje sportske događaje u Hrvatskoj stvara osjećaj druženja i uzbuđenja, privlačeći ljubitelje sporta i gledatelje koji žele biti dijelom uzbudljivog iskustva. Turističke zajednice i putničke agencije razvijaju turističke pakete usmjerene na događaje koji uključuju ulaznice za događaje, smještaj, izlete i aktivnosti. Ovi paketi namijenjeni su sportskim entuzijastima i putnicima koji svoju ljubav prema sportu žele spojiti s istraživanjem hrvatskih

atrakcija. Zaključno, razvoj sportskih događanja kao turističke atrakcije u Hrvatskoj pokazao se kao uspješna strategija u promicanju sportskog turizma i predstavljanju raznolike ponude zemlje. Od velikih međunarodnih prvenstava do lokalnih i tematskih sportskih događaja, svaki doprinosi privlačnosti Hrvatske kao destinacije sportskog turizma. Iskorištavanjem svoje živahne sportske kulture, prirodnih ljepota i moderne infrastrukture, Hrvatska nastavlja privlačiti sportske entuzijaste iz cijelog svijeta, potičući gospodarski rast, kulturnu razmjenu i nezaboravna iskustva za turiste i lokalnu zajednicu.

5. ZAKLJUČAK

Sveobuhvatno ispitivanje trenutnog stanja i budućeg potencijala sportskog turizma u Hrvatskoj naglašava značajnu ulogu koju ovaj sektor može imati u društveno-ekonomskom napretku i globalnoj prepoznatljivosti zemlje. Jedinstvena geografska obilježja Hrvatske, s izvrsnom obalom uz Jadransko more i slikovitim krajolicima, stvaraju idealnu pozadinu za raznolik niz sportskih i rekreacijskih aktivnosti. Povijesna i kulturna baština zemlje, u kombinaciji s bogatom sportskom tradicijom, dodatno obogaćuju privlačnost sportskog turizma u Hrvatskoj. Dok postojeće stanje sportskog turizma u zemlji pokazuje pozitivnu putanju, postoje inherentni izazovi koji zahtijevaju stratešku pozornost. Problem sezonalnosti, gdje turizam doseže vrhunac tijekom određenih razdoblja, zahtijeva inovativne pristupe za održavanje stalnog protoka posjetitelja tijekom cijele godine. To se može postići diverzifikacijom kalendara sportskih događanja i kreiranjem atraktivnih paketa izvan sezone koji ističu ljepote Hrvatske u različitim godišnjim dobima.

Ulaganje u modernizaciju i proširenje sportske infrastrukture ključno je za održavanje i jačanje potencijala sportskog turizma. Nadogradnja objekata, osiguranje pristupačnosti i pridržavanje međunarodnih standarda mogu uvelike povećati konkurentsku prednost Hrvatske na globalnom tržištu sportskog turizma. Nadalje, bliska suradnja među različitim dionicima, uključujući državna tijela, lokalne zajednice i privatna poduzeća, ključna je za poticanje holističkog pristupa razvoju sportskog turizma. U svjetlu sve jače globalne konkurencije, učinkovite marketinške strategije i strategije brendiranja su najvažnije. Hrvatska se treba razlikovati promičući svoju jedinstvenu mješavinu sporta, kulture i prirodnih čuda. Korištenje digitalnih platformi, društvenih medija i partnerstva s renomiranim sportskim organizacijama može značajno podići vidljivost i privlačnost hrvatskog sportskog turizma na globalnoj sceni.

Zaključno, potencijalne koristi od sportskog turizma u Hrvatskoj su ogromne i višedimenzionalne. Osim gospodarskog rasta, sportski turizam ima moć potaknuti kulturnu razmjenu, premostiti zajednice i obogatiti cjelokupni turistički krajolik. Put Hrvatske prema ostvarenju ovog potencijala ovisi o čvrstoj predanosti održivom razvoju, stalnim inovacijama i zajedničkim naporima. Njegujući okruženje koje potiče izvrsnost u sportskim objektima, nezaboravna iskustva i toplo gostoprimstvo, Hrvatska se bez sumnje može pozicionirati kao vrhunska destinacija za sportske entuzijaste i putnike koji traže dinamično i obogaćujuće iskustvo.

LITERATURA

Andrijašević M. (2006.), Kvaliteta u sportskoj rekreaciji. Zbornik radova Hrvatskog kineziološkog saveza. Rovinj: 15. ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske, str. 50-51

Andrijašević M., Širić V. (2016.), Sportska rekreacija u razvitku Hrvatskog društva. Zbornik radova Hrvatskog kineziološkog saveza. Poreč: 25. ljetna škola kineziologa Republike Hrvatske, str. 51-58

Bartoluci M. (1995.), Razvitak sportsko-rekreacijskog turizma u Hrvatskoj. Acta Turistica, Vol. 7., No. 2., str. 137-156

Bartoluci M., Čavlek N. (1998.), Turizam i sport. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu sveučilišta u Zagrebu, Ekonomski fakultet sveučilišta u Zagrebu, Zagrebački velesajam

Bartoluci M., Omrčen D. (2003.), Promocija kao element marketing-miksa u sportu i sportskom turizmu: hrvatsko iskustvo, str. 72-84

Bartoluci M., Čavlek N. (2007.), Turizam i sport – razvojni aspekti. Zagreb: Školska knjiga, d.d.

Bartoluci M., Škorić S. (2009.), Menadžment sportskog i nautičkog turizma. Karlovac: Veleučilište u Karlovcu

Bartoluci M. (2013.), Upravljanje razvojem turizma i poduzetništva. Zagreb: Školska knjiga, d.d.

Bartoluci M., Škorić S., Starešinić Z. (2016.), Ponuda sportskog turizma u Hrvatskoj, Poslovna izvrsnost, Vol. 10., No. 2, str. 9-25

Cukrov M. (2019.) Kako je Split dobio Mediteranske igre, Olimp 72, str. 30-36, Dostupno na: <https://issuu.com/hrvatskiolimpijski odbor/docs/olimp-72-2019/30> , pristupljeno 20.07.2023.

Čavlek N. (2011.), Turizam-ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga, Zagreb, 2011.

Čep D., Krajinović V. (2021.) Održivi sportski turizam kao potencijal razvoja kontinentalne Hrvatske, Ekonomska misao i praksa, 30(2), str. 439-456, Dostupno na:

<https://doi.org/10.17818/EMIP/2021/2.6>

Fredline E. (2005.), Host and Guest Relations and Sport Tourism. *Sport in Society*, str. 263–279

Geić S. (2011.), Menadžment selektivnih oblika turizma. Split: Sveučilište u Splitu

Getz D. (2007.) *Event Studies: Theory, Research and Policy for Planned Events*, Routledge

Gillett P., Kelly S. (2006.), “Non-local” Master Games Participants: An Investigation of Competitive Active Sport Tourist Motives. *Journal of Sport & Tourism*, str. 239–257

Gozalova M., Shchikanov A., Vernigor A. (2014.), Sports Tourism», *Polish Journal of Sport*

Gumusgul O., Kalkavan A., Ozdilek C., Demirel M., Ustun U. D. (2013.), The rising brand of Turkish tourism: the case for football, *Journal of Education and Sociology* Vol. 4 No. 2., str. 85-88, Dostupno na:

https://www.researchgate.net/publication/274105817_The_rising_brand_of_Turkish_tourism_the_case_for_football , pristupljeno 20.07.2023.

Higham J., Hinch T. (2009.), *Sport and Tourism: Globalization, Mobility and Identity*, Oxford: Butterworth-Heinemann

Holden A., (2006.), *Tourism Studies and the Social Sciences*, Oxon: Routledge

Hudson S. (2003.) *Sport and adventure tourism*, New York: Haworth Hospitality Press

Huggins M. (2013.), Sport, tourism and history: current historiography and future prospects. *Journal of Tourism History*, Vol. 5., No. 2, str. 107-130

Kaplanidou K., Vogt C. (2010.), The Meaning and Measurement of a Sport Event Experience Among Active Sport Tourists. *Journal of Sport Management*, str. 544–566

Kasimati E. (2008.), Economic aspects and the Summer Olympics. A review of related research. In M. Weed, ed. *Sport and Tourism. A Reader*. Oxon: Routledge, str. 314–327

Kotler P., Bowen J., Baloglu S., Makens J. (2017.) *Marketing for Hospitality and Tourism*. 7th ed. Pearson Education

Marinović D. (2020.), *Sportski turizam, Završni rad*, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula

Mihaljević Jurković M. (2018.), Mediteranske igre u Splitu 1979. godine, *Pleter: Časopis udruge studenata povijesti*, 2.(2.), str. 191-211, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/247445> , pristupljeno 21.07.2023.

Ministarstvo turizma i sporta (2022.), Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine, dostupno na: <https://mint.gov.hr/strategija-razvoja-odrzivog-turizma-do-2030-godine/11411> , pristupljeno 11.09.2023.

Ministarstvo turizma i sporta (2023.), Više od 4 milijuna eura za 87 sportskih građevina, dostupno na: <https://mint.gov.hr/vijesti/vise-od-4-milijuna-eura-za-87-sportskih-gradjevina/23559> , pristupljeno 11.09.2023.

Ministarstvo turizma i sporta (2023.), Brnjac: Za programe lokalnog sporta i „Hrvatska pliva“ više od tri milijuna eura, dostupno na: <https://mint.gov.hr/vijesti/brnjac-za-programe-lokalnog-sporta-i-hrvatska-pliva-vise-od-tri-milijuna-eura/23545> , pristupljeno 11.09.2023.

Novelli M. (2005.) Niche Tourism: Contemporary Issues, Trends and Cases. 1st ed, Routledge
Page S.J., Connell J. (2009.), Tourism. A modern synthesis 3rd ed., Andover, UK: Cengage Learning EMEA

Petrić L. (2011.) Upravljanje turističkom destinacijom. Split: Sveučilište u Splitu

Perić M. (2010.), Sports tourism and system of experiences. Tourism and Hospitality Management, Vol., 16, No. 2, str. 197-206

Ružić P. (2009.), Ruralni turizam. Pula: Institut za poljoprivredu i turizam Poreč

Sobry C., Liu X., Li J. (2016.), Doprinos definiranju i kategorizaciji sportskog turizma, Acta turistica, 28(1), str. 7-26, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/161377> , pristupljeno 01.08.2023.

Sofield T.H.B. (2003.) Sports Tourism: From Binary Division to Quadripartite Construct. Journal of Sport Tourism, str. 144–165

Šafarić A. (2011.), Filozofija sporta. Bjelovar: Amanita d.o.o.

Škorić S. (2012.), Stanje i perspektive razvoja sportsko-rekreacijskog turizma u Republici Hrvatskoj. Zbornici radova sa 2. međunarodne konferencije o menadžmentu u turizmu i sportu. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, str. 138-142

Petrović M., Knezović D., Todorović M. (2017.), Sportski turizam kao komponenta razvoja održivog poduzetništva. Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo, Vol. 7., No. 1, str. 81-89

Standeven J., De Knop P. (1999.), Sport tourism, Champaign: Human Kinetics

Tekeli N., Erdogru B. (2013.), Advantages of Football Tourism within the Framework of Sustainable Tourism (Model Study, a Mediterranean City, Antalya), International Journal of Trade, Economics and Finance, Vol. 4 No. 6, str. 372-375, dostupno na: https://www.academia.edu/41787677/Advantages_of_Football_Tourism_within_the_Framework_of_Sustainable_Tourism_Model_Study_a_Mediterranean_City_Antalya , pristupljeno 05.07.2023.

Tonković Pražić I., Pražić M., Devčić K. (2021.), Analiza karakteristika amaterskih sportaša kao turista: case study, Zbornik radova Međimurskog veleučilišta u Čakovcu, 12(1), str. 157-161, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/262672> , pristupljeno 12.07.2023.

Trstenjak M., Gergić A. (2012.), Postojeći sportsko-rekreacijski sadržaji i mogućnosti uključivanja novih programa. Zbornici radova sa 2. međunarodne konferencije o menadžmentu u turizmu i sportu. Čakovec: Međimursko veleučilište, str. 257-262

Vrtiprah V. (2001.), Sportsko-rekreacijski sadržaji u funkciji unapređenja hrvatskog turizma. Ekonomska misao i praksa, Vol. 10., No. 1, str. 61-74

Vukonić B. (2005.) Povijest hrvatskog turizma. Zagreb: Prometej

Weed M., Bull C. (2009.) Sports Tourism. Participants, policy and providers 2nd ed., Oxford: Butterworth-Heinemann

Wicker P., Hallmann K., Zhang J.J. (2012.), What is influencing consumer expenditure and intention to revisit? An investigation of marathon events. Journal of Sport & Tourism, str. 165–182

Slika 1. Prve međunarodne Olimpijske igre modernog doba	5
Slika 2. Prvi maraton u New Yorku	10
Slika 3. Hrvatska osvaja drugo mjesto na SP-u u Rusiji	13